

Konvergenzie 25: Jozef Lupták

Nová hudba: Samuel Hvozdík

História: Leoš Janáček

Jazzové laboratórium: Radovan Tariška

Jazz v emigrácii: Tomáš Lukáč

koncerty, opera, CD...

Hudobný život
10/2024/R. 56

Trstinový svet
Sergeja Michalčuka

Melos-Étos

17. medzinárodný
festival súčasnej hudby
7. – 14. november 2024

Štvrtok 7. 11. 19:00

Kunsthalle Košice
Štátna filharmónia Košice
Marián Lejava *dirigent*
Adam Svitač *gitara*

Igor Stravinskij *Symfónie pre dychové nástroje*
Justė Janulytė *Unanimus**
Pavol Malovec *Koncert pre gitaru, sláčikový
orchester a bicie nástroje***
Charles Ives *The Unanswered Question*
Rufus Isabel Elliot *the stones in the river by
our camp in the forest**
Giacinto Scelsi *Presagi*

Piatok 8. 11. 19:00

Moyzesova sieň
fama Q
David Danel *1. husle*
Roman Hranička *2. husle*
Ondřej Martinovský *viola*
Balázs Adorján *violončelo*

Jakub Rataj *Second Breath**
Anton Steinecker *5. sláčikové kvarteto***
Steve Reich *WTC 9/11**
Ondřej Adámek *Rapid Eyes Movements**
Georg Friedrich Haas *Sláčikové kvarteto č. 5*

Nedeľa 10. 11. 19:00

Moyzesova sieň
Trio Catch
Martin Adámek *klarinet*
Eva Boesch *violončelo*
Sun-Young Nam *klavír*

Vito Žuraj *Chrysanthemum**
Helena Cánovas Parés *una mica de cosa de
no res**
Beat Furrer *Aer**
Helmut Lachenmann *Allegro sostenuto**

Pondelok 11. 11. 19:00

Moyzesova sieň
Pierre-Laurent Aimard *klavír*

Marco Stroppa *Miniature Estrose**
George Benjamin *Shadowlines –
six canonic preludes**
Rebecca Saunders *To An Utterance –
Study**
Pierre Boulez *Sonáta pre klavír č. 1*
György Kurtág *Quiet Dialogue
Hommage à Georg Kröll 70
...just so...
...the dog...
Dialogue – Varga Bálint 70
...for Heinz...
Passio sine nomine
Ligatura for Márta*
György Ligeti *Galamb borong
Fém
Cordes à vide
L'escalier du diable*

Utorok 12. 11. 19:00

Moyzesova sieň
UMZE Ensemble
Jean-Philippe Wurtz *dirigent*

Ármin Cservenák *Spring**
Jana Kmitová *sie fuhr in die nacht**
Péter Eötvös *Fermata**
Francesco Filidei *Ballata No. 2**
Peter Javorka *sans Marteau et sans Maître***
Márton Illés *Forajzók**

Streda 13. 11. 19:00

Moyzesova sieň
Forum Voix Etouffées –
Orchestre Les Métamorphoses

György Ligeti *Šesť bagatel pre dychové
kvinteto*
Pavel Haas *Dychové kvinteto op. 10*
György Ligeti *Hommage à Hilding Rosenberg**
Hans Winterberg *Sudeten-Suite**
Arnold Schönberg *Kammersymphonie Nr. 1
op. 9 E dur*

Štvrtok 14. 11. 19:00

Veľké koncertné štúdio
Slovenského rozhlasu
Symfonický orchester
Slovenského rozhlasu
Konstantin Ilievsky *dirigent*
Martin Ruman *viola*
Katarína Palová *klavír*
Helga Varga *Bach spev*

Anton Webern *Passacaglia op. 1*
Dai Fujikura *Wayfinder**
Jan Klusák *Zemský ráj to napohled**
Tõnu Kõrvits *Safra**
Luciano Berio *Folk songs*
Helmut Lachenmann *Marche fatale**

**slovenská premiéra*

***svetová premiéra*

Zmena programu a účinkujúcich vyhradená.

www.melosetos.sk

f MELOS-ETHOS

melos_ethos

Autor diela: Igor Mindrik

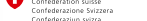
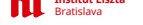
Hlavný organizátor

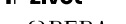
s finančným príspevkom

Partneri

Mediálni partneri

ticketportal

Vstupenky na koncert 7. 11. 2024
sú dostupné na www.sfk.sk

Obsah

- Koncerty**
- 2 Opera SND – Konvergenzie –
Arte pro arte – MOF Ivana Sokola –
Bratislavské hudobné slávnosti

- Auris interna**
- 3 Spomaliť

- Z organového kokpitu**
- 4 Prebudenie s Brucknerom

- Hudobné divadlo**
- 9 Činoherný festival plný hudby
(Plzeň)
- 10 Daubnerovej polemická Bystrouška
(Opera SND)
- 12 Smetanov skvost v koncertnej
forme (BHS)

- Festivaly**
- 14 Katedrálny organový festival
Bratislava 2024
- 16 Konvergenzie:
Posolstvo zašifrované v hudbe
sa poraziť nedá (J. Lupták)

- Reportáž**
- 20 Alchýmia fagotovej trstiny

- Nová hudba**
- 25 Som na ceste, ktorou som chcel ísť
(S. Hvozdiák)

- História**
- 28 Janáček a jeho dlhá cesta k uznaniu

- Jazz**
- 31 Jazzové laboratórium:
Radovan Tariška (One for Monk)
- 34 Jazz v emigrácii: Tomáš Lukáč

- 36 Recenzie CD

Poviedka
V. Rozenbergová: Výjavy

Editoriál

ANDREA SEREČINOVÁ

V stredovekom kostole v nemeckom Halberstadte hrá organ len jeden tón. Aj dva roky. Od r. 2003 sa tu totiž uvádza skladba *As Slow as Possible* od Johna Cagea. Skladateľ presne neurčil, ako dlho má znieť skladba s názvom Tak pomaly, ako je to možné, a tak v Halberstadte bude znieť 637 rokov. Ako píše Jakub Filip vo svojom stĺpčeku: „...iniciatíva má značne transcendentálny charakter a pripomína nám tvrdohlavý optimizmus, ktorý bol vlastný nielen Johnovi Cageovi a mnohým iným skladateľom v dejinách, ale aj hudobníkom a dobrovoľníkom zapojeným do tohto unikátneho projektu: že celé generácie ľudí síce časom odchádzajú, ale hudba, ktorú jej predstavitelia vytvorili, tu ostáva.“ (s. 3)

V októbrovom *Hudobnom živote* píšeme aj o tom, že „tu“ zostávajú aj výsledky činnosti profesionálov, ktorí vytvárajú podmienky na vznik hudby a jej šírenie. Jozef Lupták rekapituluje 25 rokov Konvergenzií, ktoré sa stali fenoménom na scéne slovenských festivalov (s. 16) a medzi riadkami reportáže z dielne Sergeja Michalčuka, špičkového výrobcu fagotových strojčekov, vnímame nadčasový presah „remesla“ cez interpretačné umenie (s. 20).

V rozhovore s mladým úspešným skladateľom Samuelom Hvozdiakom sa dostávame akoby naspäť k odkazu Johna Cagea, keď popri iných podnetných informáciách o procese autorského hľadania, spomenie: „Býval som maximalista, dnes sa snažím nie pridávať, ale uberať materiál, odhaliť veci až na kosť“ (s. 25)

Píšeme o premiére Janáčkovej *Líšky Bystroušky* v Opere SND (s. 10), ale aj o Janáčkovej náročnej ceste za uznaním vlastnej modernej vízie „ľudového“ v hudbe (V. Fulka, s. 28). Či o Tomášovi Lukášovi, ďalšom úspešnom jazzmanovi v zahraničí (s. 34). *Hudobný život* opäť uzatvára pokračovanie našej spolupráce so spisovateľkou Vandou Rozenbergovou.

Čítajte nás pomaly, tak ako je to len možné...

:||

Mesačník **Hudobný život**/
október 2024 vychádza
v **Hudobnom centre**
Michalská 10, 815 36 Bratislava
IČO 00 164 836

Zapísané v zozname periodickej
tlače MK SR pod ev. číslom
EV 3605/09

Redakcia: Šéfredaktorka: Andrea Serečinová (kontakt: andrea.serecinova@hc.sk, +421 2 20470420, 0905 643926), redaktori: Robert Kolář (robert.kolar@hc.sk), Jana Dekánková (jana.dekankova@hc.sk), Juraj Kalász (juraj.kalasz@hc.sk), externá redakčná spolupráca: Robert Bayer (robert.bayer@hc.sk), jazykové korektúry: Marcel Olšiak, odborná spolupráca: Eva Planková, korektúry českých textov: Lucie Lukášová, grafická úprava: Pergamen Trnava

Distribúcia a marketing: Patrik Sabo (tel: +421 2 20470460, fax: +421 2 20470421, distribucia@hc.sk) • **Adresa redakcie:** Michalská 10, 815 36 Bratislava 1, www.hc.sk/hudobny-zivot/ • **Grafický návrh:** Pergamen Trnava • **Tlač:** ULTRA PRINT, s. r. o., Bratislava • **Rozširuje:** Slovenská pošta, a. s., Mediaprint-Kapa a súkromní distributéri • **Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail:** predplatne@slposta.sk • Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P.O.BOX 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranicna.tlac@slposta.sk • Objednávky na predplatné prijíma aj redakcia časopisu. Používanie novinových zásielok povolené RPPBA Pošta 12, dňa 23. 9. 1993, č. 102/03 • Indexové číslo 49215. ISSN 13 35-41 40 (tlačené vydanie), ISSN 2729-7586 (online, pdf verzia) • **Obálka:** Fagotové strojčky z dielne Sergeja Michalčuka. Foto: Hudobný život, Rudolf Baranovič • Názory a postoje vyjadrené v uverejnených textoch nie sú stanoviskom redakcie. Redakcia si vyhradzuje právo redakčne upraviť a krátiť objednané i neobjednané rukopisy. Texty akceptujeme len v elektronickej podobe. • Vyhľadávať v dátach uverejnených v tomto čísle môžete na adrese www.siac.sk

Koncerty

7. 9. 2024

Bratislava, Opera SND

Otvárací galakonzert 105. sezóny Opery SND

Jozef Benci, Franz Hawlata, Željko Lučić, Peter Mikuláš, Pavol Mucha, Michal Onufer, Peter Račko
Orchester Opery SND, Marco Guidarini

Namiesto programu *Kontinuity*, v ktorom sa striedalo slovo s hudobnými ukážkami, približuje v posledných rokoch Opera SND svojim divákovi veľké domáce spevácke osobnosti prostredníctvom rýdzo koncertných večerov. Po Lucii Poppovej, Edite Gruberovej, Petrovi Dvorskom a Petrovi Mikulášovi prišiel rad na basistu Ondreja Malachovského (1929 – 2011). Takmer štyri desiatky rokov bol ozdobou basového odboru SND, takže jemu venovaný koncert zákonite vyplnili árie a hudobné ukážky z oper, v ktorých dosiahol najvýraznejšie úspechy. Pravda, výber hudobných čísel nebol ľahký (dramaturg Jozef Červenka), lebo súpis spevákových úloh je nesmierne bohatý, takže do programu sa nedostala napríklad pre Malachovského „povestná“ Rossiniho ária dona Basilia, Borodinov Končak, kým Mozartov Sarastro zaznel aspoň vo zvukovej nahrávke niekdajšej opory súboru. Program vyplnili ukážky zo slovenskej, českej, ruskej, francúzskej a talianskej tvorby.

Konzert dirigoval taliansky dirigent Marco Guidarini, v posledných rokoch činný najmä v Lublane a Poznani, ktorého prizvanie považujem v danej situácii za zbytočný luxus. Orchester Opery SND zahrál aj tri orchestrálne opusy volené dosť netradične (*Polovecké tance*, *Polonéza* z *Rusalky* a introdukcia k *Faustovi*), ktoré „navdžovali“ na spievané ukážky. Efektne číslo z Borodinovej opery neochudobnila neúčast tanečníkov, skôr vo zvuku chýbajúci zborový part a scénický výjav z Verdiho *Falstaffa* nebol príliš vhodný ako záverečné koncertné číslo.

Za Malachovského nepísaného nasledovníka sa považuje Peter Mikuláš, ktorý nastúpil do SND takmer o 20 rokov neskôr. Oboch spájala záľuba v dôraze na výrazovú stránku spevu, hoci inak boli značne rozdielni. Platí to aj o ich kreáciách Suchoňovho Svätopluka, ktorého Malachovský stvárňoval ako muža „s tvrdou päsťou“ (na recenzovanom koncerte v obrazovom zázname), kým Mikuláš viac ako otca sklamaného z nesvornosti svojich synov. Aj v prípade Verdiho Filipa II. bol prvý z nich viac pánom polovice sveta, kým druhý viac rozčarovaným manželom. Áriu vladára Mikuláš skvele vygradoval a naplnil obrovským citom. Následne, v mimoriadne pôsobivom duete s predstaviteľom Veľkého inkvizítora Jozefom Bencim sa jeho hlas pohyboval v širokom rozpätí od pobúrenia k pokore. Len akademický kritik by možno postrehol u prvého menšiu nosnosť hlbokého polohy a u druhého príliš forsírované najvyššie tóny. Benci už predtým v árii Gremina ukázal, že mu sedí aj pokojnejšia hudobná línia. Basovou nádejou je Michal Onufer, ktorý v *Ronde o zlatom telati* z *Fausta* uplatnil sviežosť svojho pekne sfarbeného hlasu, no s mankom v málo „diabolskom“ výraze. Samostatnou kapitolou boli hosťujúci speváci, ktorí – ako je to na Slovensku zvykom –, okrem koncertov agentúry Kapos, prichádzajú pred koncom svojej

spevákovej kariéry. Na nemecký repertoár orientovaný Franz Hawlata síce v minulosti spieval v MET i vo Viedni, no jeho Vodník z *Rusalky* preukázal len interpretačnú rutinu, kým niekedy vo zvukovom dojme zabiehal takmer k buffóznym polohám. Barytonista Željko Lučić bol vždy spevákom „vyššieho rangu“, hoci svoje kvality verdiovského interpreta mohol teraz ukázať v netypickom verdiovskom parte – vo Falstaffovi, ktorého monológ o cti je rýdzo konverzačného charakteru, takže poodhaľuje len charakterizačné schopnosti, a nie aj umenie krásneho spevu.

Konzert nezastihol náš reprezentatívny súbor v šťastnej konštelácii. Je na zodpovedných, aby rozlíšili pseudoprávny od tých ozajstných úskalí, s ktorými v posledných rokoch divadlo zápasi.

VLADIMÍR BLAHO

14. 9. 2024

Bratislava,

Veľké koncertné štúdio SRO

Konvergenzie

Sisa Fehér, Vladislav Šarišský,
Oskar Török, Jozef Lupták, Ivan Šiller a Ď.
Varga – Zagar – Šarišský – Béreš –
Štefánik – Grimm

Konvergenzie sa od svojho vzniku hlásia nielen k odkazu a tvorbe Mariána Vargu (napokon, názov si prepožičali od legendárneho albumu Vargovej zostavy Collegium Musicum), s festivalom spájali skladateľa aj priateľské kontakty. Zaradenie vargovského projektu do dramaturgie jubilujúceho festivalu bolo preto prirodzené. Viac než dvojhodinový konceptuálny program sľuboval veľa pekného a hodnotného – úvod s mladými hudobníkmi hrajúcimi Vargove skladby vo verziách pre sólové nástroje, päť festivalových objednávok nových slovenských diel, blok Vargových klavírných skladieb a záver so slávnymi piesňami v originálnej akustickej verzii.

Už začiatok programu však nechtiac prezradil, v čom bude dlhá komponovaná dramaturgia pokrívkať – čo vyzerá sľubne na papieri, nemusí ideálne dopadnúť naživo v koncertnej sále, lebo práca s časom a dynamikou programu je pri takýchto

„skladačkách“ veľkou výzvou. Kúzelný začiatok programu s malým akordeonistom zafungoval skvele, no už druhé číslo detského klaviristu pôsobilo nadbytočne a tretia skladba, Bachovo organové prelúdium BWV 721 v interpretácii síce vekovo staršieho účinkujúceho, no interpretačne stále ukotveného v neprofesionálnej výkonnostnej kategórii, už vyvolávala rozpaky.

Objednanie až piatich nových skladieb bolo tiež papierovo úctyhodným a bohumilým počínom, no strávenie takého množstva novej (klasickej) hudby bolo pre publikum, nachystané na vargovský večer dosť veľké sústo. Navyše, v dramaturgii sme boli svedkami rýchleho preľnutia zo „zuškárskeho“ koncertu do prehliadky súčasnej hudby a čakal nás ešte ostrý strih do záberu, v ktorom sa na scéne objavil Ivan Šiller s dvomi Vargovými klavírnymi cyklami. Pred záverečným blokom slávnych piesní nasledovala, našťastie, prestávka, počas ktorej sme si tí, čo sme boli trochu zmätení i trochu unavení, mohli vyčistiť hlavu.

Treba však povedať, že ani tí, čo sme boli občas zmätení či unavení, sme nakoniec prítomnosť na koncerte neolutovali. Prehliadka nových diel, ktoré mali vzdať hold Mariánovi Vargovi, dala do pozornosti aj mladé mená ako Richard Grimm (1995), Pavol Béreš (1998) či Martin Štefánik (1993), a festival sa ani za jedno z objednaných diel nemusel hanbiť, aj keď najväčší zážitok som mala z dvoch premiér etablovaných autorov, ktoré boli oprávnené zaradené na záver – *Golden Field* od Vladislava Šarišského a *Pre Mariána* od Petra Zagara. Jedinou chybou na kráse celého bloku bol azda dobre mienený ťah zveriť väčšinu partov študentom, čo sa miestami podpísalo na kvalite našťudovania nových diel.

Hoci spolupráca speváčky Sisy Fehérovej s konvergenčným triom vo vargovskom projekte nebola premiérová, záverečný blok po prestávke bol lahôdkou. Fehér, roky poletujúca naprieč žánrami od jazzu cez alternatívny pop až po ľudovú hudbu, vniesla do slávnych Vargových piesní neľahostojný svojský odor, zužitkujúc všetko, čo vie, a koreniac to nezameniteľnou farbou svojho hlasu. Expresívny prejav, neha